

364/04.04.12 Daňový režim dluhopisů v případě předčasného zpětného odkupu

*Předkládají: Jana Vlčková, daňová poradkyně, č. osv. 3101
Tomáš Rozsypal, daňový poradce, č. osv. 2707*

Příspěvek byl projednán se zástupci GFŘ a předkládáme upravenou verzi – změny jsou vyznačeny barevně.

PŘÍSPĚVEK UZAVŘEN S ROZPOREM

Úvod

Cílem tohoto příspěvku je navázat na příspěvek č. 334/27.04.11 ze dne 20. dubna 2011, který se zabýval daňovým režimem příjmu plynoucího fyzické osobě ze zpětného odkupu dluhopisu před splatností.

V souvislosti s interpretací ustanovení § 8 odst. 2 písm. a) zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů v platném znění (dále jen „ZDP“) vzniká několik výkladových nejasností, jejichž rozbor je předmětem tohoto příspěvku.

Popis

Dle § 8 odst. 2 písm. a) ZDP se za příjem z kapitálového majetku dále považuje „...rozdíl mezi vyplacenou jmenovitou (nominální) hodnotou dluhopisu ... a emisním kursem při jejich vydání; v případě předčasného zpětného odkupu se použije místo jmenovité hodnoty cena zpětného odkupu“. Dle § 8 odst. 3 ZDP jsou „Příjmy uvedené v odstavci 2 písm. a) ....samostatným základem daně pro zdanění zvláštní sazbou daně (§ 36)“.

ZDP, zákon č. 190/2004 Sb., o dluhopisech v platném znění ani zákon č. 591/1992 Sb., o cenných papírech v platném znění blíže nedefinuje pojem **předčasný** zpětný odkup nebo **zpětný** odkup dluhopisů a pojem emisní kurz při vydání dluhopisů.

Předčasný zpětný odkup a zpětný odkup – rozbor situace a závěry

Z titulu absence definice pojmu „předčasného zpětného odkupu“ a „zpětného odkupu“ ve zmíněných zákonech je nutno postupovat ve smyslu skutečné podstaty těchto transakcí. V případě „předčasného zpětného odkupu“ dochází v praxi reálně k předčasnému splacení dluhopisu emitentem. V případě „zpětného odkupu“ v praxi dochází k odkoupení dluhopisu emitentem za účelem jeho dalšího prodeje. Tento závěr lze podle našeho názoru dovodit i z gramatického výkladu textu samotného ustanovení § 8 odst. 2 písm. a) ZDP, který rozlišuje mezi dvěma možnými případy. A to v první části věty definující jeden z možných příjmů z kapitálového majetku a v druhé části za středníkem, upřesňující postup v případě předčasného splacení dluhopisu.

V praxi mohou být pro „předčasný zpětný odkup“ tj. předčasné splacení dluhopisů různé ekonomické důvody, např. může jít o tzv. anihilaci – zrušení emise. Tento způsob odkupu zpravidla představuje hromadnou akci ze strany emitenta a není při

ní mezi emitentem a investorem sjednána kupní smlouva. V těchto případech představuje příjem z takového odkupu na straně investora dle ZDP příjem z kapitálového majetku dle § 8 odst. 2 písm. a). V tomto případě je rozdíl mezi emisním kurzem a cenou předčasného zpětného odkupu, tj. předčasného splacení, dluhopisu základem daně pro zdanění zvláštní sazbou daně (§ 36 ZDP).

Oproti tomu mohou nastat případy, kdy emitent koupí (odkoupí) vlastní dluhopisy od investora z obchodních důvodů na základě uzavřené kupní smlouvy a z iniciativy investora (nikoli z iniciativy emitenta jako v případě „předčasného zpětného odkupu“). Takovéto příjmy fyzické osoby z prodeje dluhopisů (které nebyly zahrnuty v obchodním majetku) emitentovi nebo jiné osobě v jiný okamžik, než je předčasná splatnost podle emisních podmínek, by měly být považovány za ostatní příjmy podle § 10 odst. 1 písm. b) ZDP, tedy za příjmy z převodu cenného papíru. Argumentem podporujícím tuto interpretaci je mimo jiné i skutečnost, že způsob zdanění příjmu z prodeje dluhopisu by se neměl lišit v případě, kdy investor prodá dluhopis emitentovi či třetí straně.

V případě, že dojde ke zpětnému odkupu dluhopisu emitentem nebo jinou osobou za účelem jeho následného prodeje (což se může do doby splatnosti dluhopisu opakovat i několikrát), měl by být základem daně z příjmů fyzických osob podle § 10 odst. 1 písm. b) ZDP vždy rozdíl mezi kupní cenou dluhopisu (tj. cenou, za kterou dluhopis fyzická osoba pořídila) a cenou zpětného odkupu, aby docházelo ke zdanění pouze té části výnosu, která náleží aktuálnímu vlastníku dluhopisu. Takto se bude postupovat až do doby splatnosti příslušného dluhopisu. Dle našeho názoru je tato skutečnost dalším argumentem, proč se v tomto případě nemůže jednat o příjmy dle § 8 odst. 2 písm. a) ZDP. Příjmy z kapitálového majetku, tak jak je definuje § 8 odst. 2 písm. a) ZDP, představují rozdíl mezi vyplacenou jmenovitou (nominální) hodnotou dluhopisu a emisním kurzem při jejich vydání, případně v případě předčasného zpětného odkupu, tj. předčasného splacení, je místo jmenovité hodnoty použita cena předčasného zpětného odkupu, tj. cena reálně zaplacená emitentem.

Jak bylo uvedeno výše, pokud bychom tedy ztotožnili zpětný odkup (tj. odkoupení) i předčasný zpětný odkup (tj. předčasné splacení), docházelo by při zpětném odkupu (tj. odkupu např. za účelem dalšího prodeje dluhopisů) i k několikanásobnému zdanění jednoho a téhož příjmu, jelikož by rozdíl mezi emisním kurzem a cenou předchozího zpětného odkupu představoval zdanitelný příjem u předchozího vlastníka dluhopisu.

Vícenásobné zdanění téhož příjmu v případě zpětného odkupu lze demonstrovat na následujícím jednoduchém příkladu:

Kurz k datu emise	90
Kurz k datu vydání prvnímu nabyvateli v rámci emisní lhůty	91
Prodej - první nabyvatel prodá emitentovi* za tržní cenu	95
Nákup téhož CP druhým nabyvatelem od emitenta* za tržní cenu	95
Prodej téhož CP druhý nabyvatel prodá emitentovi* za tržní cenu	99
Nákup téhož CP třetím nabyvatelem od emitenta* za tržní cenu	99
Splatnost u třetího nabyvatele	100

*v tento okamžik emitent již však vystupuje v pozici kupujícího či prodávajícího jako v případech standardního obchodního vztahu

Pokud bychom za příjem dle § 8 odst. 2 písm. a) ZDP považovali každý příjem ze zpětného odkupu, byla by srážková daň uplatněna u prvního nabyvatele z rozdílu mezi 95 a 90, tedy z hodnoty 5, u druhého z rozdílu mezi 99 a 90, tedy z hodnoty 9, při splatnosti z rozdílu mezi 100 a 90, tedy z hodnoty 10. Celkem by tedy podléhala srážkové dani částka 24. I z tohoto jednoduchého příkladu je zcela zřejmé, že takovéto několikanásobné zdanění jistě nebylo záměrem zákonodárce.

Výše uvedený postup navíc neznevýhodňuje prodej dluhopisu fyzickou osobou emitentovi ve srovnání s prodejem téhož dluhopisu třetí osobě. Rovněž nezakládá vyšší míru zdanění dlužných cenných papírů ve srovnání s jinými depozitními instrumenty typu termínovaný vklad, depozitní směnka apod., kde je předmětem daně také jen výnos za dané výnosové období.

Závěr

V případě předčasného zpětného odkupu, tj. při předčasném splacení se jedná o příjem dle § 8 odst. 2 písm. a) ZDP a ten jako takový, představuje příjem podléhající zdanění zvláštní sazbou dle § 36.

V případě zpětného odkupu se pak jedná o příjem dle § 10 odst. 1 písm. b) ZDP. Zdanitelným příjmem je v tomto případě rozdíl mezi kupní cenou dluhopisu (tj. cenou, za kterou dluhopis fyzická osoba skutečně pořídí) a cenou zpětného odkupu.

Emisní kurz - rozbor situace a závěry

Zákon č. 591/1992 Sb., o cenných papírech v § 5 stanoví, že cenný papír je vydán dnem, kdy cenný papír splňuje všechny náležitosti pro něj zákonem nebo jiným právním předpisem stanovené, a kdy se v souladu se zákonem stanoveným způsobem stane majetkem prvního nabyvatele (den vydání cenného papíru). Datum emise cenného papíru je pak datum označující den, kdy může dojít k vydání cenného papíru prvnímu nabyvateli, a které určí emitent (nevyplývá-li ze zvláštního zákona

něco jiného). Dále je v § 6 téhož zákona uvedeno, že emisním kurzem cenného papíru je peněžní částka, za kterou emitent cenný papír vydává.

Na základě výše citovaných ustanovení může být pojem „emisní kurz“ vyložen dvěma způsoby buď jako kurz k datu emise nebo kurz k datu vydání cenného papíru prvnímu nabyvateli, tedy kurz, který je již ovlivněn úrokovým výnosem naběhlým od data emise.

V emisních podmínkách dluhopisů je uvedena řada informací, mimo jiné datum emise (např. 31.1.2011), počet dluhopisů (např. 50 tisíc kusů), emisní kurz k datu emise (např. 84,15% jmenovité hodnoty dluhopisu) a emisní lhůta (která např. počíná běžet okamžikem uveřejnění emisního dodatku a končí ve 24:00 hod. v datu emise). Dluhopisy mohou být vydány jednorázově k datu emise, případně v dodatečně emisní lhůtě stanovené emisními podmínkami. Z uvedeného vyplývá, že k datu emise nemusí dojít k reálnému vydání dluhopisu.

Na základě výše uvedeného navrhuje pro účely ustanovení § 8 odst. 2 písm. a) ZDP za emisní kurz dluhopisu považovat kurz dluhopisu k datu vydání jeho prvnímu nabyvateli. Příjmem fyzických osob z předčasného zpětného odkupu dluhopisu emitentem (v souladu s emisními podmínkami a § 19 odst. zákona o dluhopisech) bude rozdíl mezi takto stanoveným emisním kurzem a cenou předčasného zpětného odkupu. Pokud by jako emisní kurz byl považován kurz k datu emise (ačkoliv by k reálnému vydání dluhopisu prvnímu nabyvateli došlo až v náhradní emisní lhůtě), docházelo by při předčasném zpětném odkupu dluhopisu ke zdanění větší částky, než jakou by byl rozdíl mezi cenou, za kterou fyzická osoba dluhopis koupila, a následnou cenou zpětného odkupu.

Závěr

Aby nedocházelo k vyššímu a neopodstatněnému zdanění příjmů fyzických osob, navrhuje interpretovat pojem emisní kurz jako kurz k datu vydání dluhopisu jeho prvnímu nabyvateli.

Návrh opatření

Po projednání v Koordinačním výboru doporučujeme příspěvek spolu se stanoviskem Generálního finančního ředitelství vhodným způsobem publikovat, případně novelou ZDP upravit text § 8 odst. 2 písm. a) a § 36 odst. 2 písm. a) upravit jednoznačným způsobem.

Stanovisko GFR:

Závěr k předčasnému zpětnému odkupu:

GFR po zhodnocení závěrů uvedených v příspěvku, stejně tak jako v dodatečně doplněných informacích týkajících se konkrétních „emisních podmínek dluhopisů“, konstatuje, že z logického, jazykového a systematického výkladu ustanovení § 8 odst. 2 písm. a) ZDP lze dovodit toliko, že pod pojmem „předčasný zpětný odkup“ se zde rozumí odkup vlastních dluhopisů emitentem před jejich splatností, přičemž účel zpětného odkupu není v zákoně uveden. Z toho následně vyplývá smluvní volnost na straně emitenta při nakládání s vlastními dluhopisy. Řešení

navrhované předkladatelem (užití § 10 odst.1 písm b) ZDP) zákon ve svém znění nepředpokládá z důvodu přednosti užití ustanovení §§ 6 – 9 ZDP. Odkoupení dluhopisů emitentem před jejich splatností je vždy předčasným zpětným odkupem ve smyslu § 8 odst. 2 písm. a) ZDP a je nepodstatné, zda dluhopisy emitent odkupuje od jejich prvního nebo dalšího vlastníka. Rozdíl mezi cenou zpětného odkupu dluhopisů a emisním kurzem při jejich vydání představuje samostatný základ pro zdanění zvláštní sazbou daně.

Závěr k emisnímu kurzu:

Emisním kurzem při vydání dluhopisů se pro účely ustanovení § 8 odst. 2 písm. a) ZDP rozumí emisní kurz stanovený podle emisních podmínek emitenta, schválených rozhodnutím České národní banky a platných ke dni vydání dluhopisů. Takto exaktní dikce zákona neumožňuje výklad, který je navrhovatelem předkládán.